

*Л.М. Смага, О.А. Гнатів, аспірант,
Львівський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

ВПЛИВ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ НА КРЕДИТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ

Для більшості банківських установ кредитна діяльність – один із основних напрямів бізнесу. На початок 2007 року по банківській системі України в цілому частка кредитного портфеля в сукупних активах банків становила 76,4 % і в подальшому мала позитивну динаміку. Саме результати роботи банків у сфері кредитування найістотніше впливають на їх фінансовий стан і стабільність.

Результати кредитної діяльності у свою чергу залежать від великої кількості внутрішніх і зовнішніх чинників. У статті аналізується зарубіжний досвід мінімізації негативного впливу факторів зовнішнього середовища на стан кредитного портфеля банків у період економічних криз.

Ключові слова: макроекономічні чинники, кредитна діяльність, економічна криза, кредитний портфель, прогнозування банківської кризи, кредитний бум, управління ліквідністю, диверсифікація кредитного портфеля.

Постановка проблеми. В умовах переходу економіки України до ринкових відносин діяльність окремих підприємств та галузей народного господарства зазнала відчутних змін: розпалися старі господарські зв'язки та налагодилися нові, постала необхідність у забезпеченні виробництва матеріалами та сировиною власними силами, ринку збуту, дотепер існує проблема нестачі обігових коштів. Згорання діяльності неконкурентоспроможних підприємств, скорочення штатів, інфляція, дефіцит бюджету та інші чинники зумовили значне зниження фінансової стабільності суб'єктів господарювання.

За таких умов важливим фактором, який значною мірою забезпечує структурні перетворення та економічне зростання в державі, є кредит.

За даними Держкомстату вимоги банківської системи України за наданими кредитами на кінець 2000 року становили 30602 млн. грн., у 2001 році – 39297 млн. грн., у 2002 році – 53009 млн. грн., у 2003 році – 78674 млн. грн., у 2004 році – 98668 млн. грн., у 2005 році – 152927 млн. грн., у 2006 році – 269707 млн. грн. Як бачимо, за цей період вимоги українських банків за наданими кредитами зросли майже у 9 разів (рис. 1).

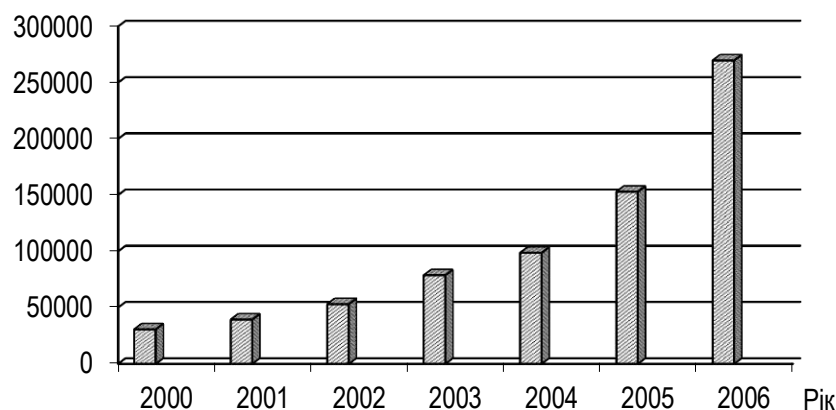


Рис. 1. Динаміка обсягів вимог банківської системи України за наданими кредитами, млн. грн.*

*За даними Статистичного щорічника України за 2006 рік [4].

На 1 січня 2006 року частка кредитного портфеля в структурі активів вітчизняних банків становила 70,1 %. До 1 січня поточного року частка кредитного портфеля в структурі активів українських банків зросла на 6,3 % і становить 76,4 % [3]. Отже, кредитна діяльність є визначальною для банків України. Це дає підстави стверджувати, що саме результати роботи банків у сфері кредитування найістотніше впливають на їх фінансовий стан і стабільність.

Результати кредитної діяльності залежать від великої кількості внутрішніх і зовнішніх чинників. На відміну від внутрішніх, зовнішні фактори за своєю природою є об'єктивними і майже не піддаються впливу з боку окремого банку. Він може лише приймати управлінські рішення, спрямовані на уникнення або мінімізацію негативного впливу чинників зовнішнього середовища на свою діяльність.

Усю сукупність зовнішніх факторів умовно можна поділити на дві групи: економічні чинники і ті, що мають неекономічний характер. Факторів неекономічного характеру безліч. Це і чинники, пов'язані з політичною ситуацією в країні або регіоні, погодно-кліматичними умовами, техногенними катастрофами тощо. Не розглядатимемо їх, оскільки вони є темою для окремого дослідження. Зупинимось на факторах економічного походження.

До складу економічних включають макроекономічні фактори та чинники, пов'язані з результатами діяльності банківської системи.

Альтман і Бреді (Altman and Brady) [5] виявили залежність між вірогідністю дефолту і макроекономічними умовами, що складаються у відповідний період часу.

На необхідності врахування чинників зовнішнього середовища в процесі кредитування наголошується і в документах Базельського комітету із банківського нагляду. Міжнародна конвергенція вимірювання капіталу та його стандартів, яка в найближчому майбутньому має стати одним із міжнародних стандартів банківської діяльності, вимагає від кредитних установ проводити тестування своїх внутрішніх моделей з оцінки кредитного ризику з урахуванням негативної зміни чинників зовнішнього середовища.

Зважаючи на той факт, що функціонування економіки будь-якої держави має циклічний характер, тобто періоди економічного зростання чергуються з періодами економічного спаду, вивчення питань, пов'язаних з оцінкою впливу змін в економіці на кредитну діяльність банків, для вітчизняної банківської системи є об'єктивною необхідністю.

Досвід роботи закордонних банківських установ свідчить про те, що і мінімізація втрат від кредитної діяльності в періоди економічних спадів можлива за умови вирішення такого кола питань:

- визначення умов, за яких настання кризи є найбільш імовірним. Зокрема, банки повинні формувати набір показників і визначати індикативні значення, в разі порушення яких необхідно впроваджувати комплекс попереджувальних заходів у сфері кредитування та управління ліквідністю;
- розроблення критеріїв, за якими можна визначити банківські установи, найбільш схильні до впливу негативних змін в економіці.

Зауважимо, що порівняно невеликий період роботи вітчизняної економіки в умовах ринку не дає змоги зробити однозначні висновки щодо характеру і тривалості макроекономічних циклів в Україні, а також чітко визначити набір чинників зовнішнього середовища, негативна зміна в яких свідчить про наближення кризи в країні.

Однак наявне прагнення України максимально інтегруватися у світовий економічний простір, зокрема шляхом приведення вітчизняних правил ведення бізнесу відповідно до критеріїв економічно розвинутих країн, дає підстави стверджувати, що закономірності і взаємозалежності між окремими показниками зовнішнього середовища та кредитними портфелями банків, які притаманні іншим країнам світу, можуть спостерігатися і в нашій країні.

Більшість дослідників, які вивчали відповідний зарубіжний досвід, визначають три групи показників, що дають змогу оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на кредитну діяльність банків, а саме:

- 1) макроекономічні показники;
- 2) показники роботи банківської системи;
- 3) показники, які є комбінацією перших двох груп.

Цікаву, на нашу думку, оцінку перших двох груп показників зроблено у роботах Данієла Ц. Харди і Цейла Пазарбасиоглу (Daniel C. Hardy and Seyla Pazarbasioglu) [7]. Так, показникам роботи банківської системи ці автори відводять роль індикаторів, за допомогою яких можна передбачити вірогідність настання банківської кризи, тоді як макроекономічним чинникам – роль індикаторів, здатних спрогнозувати час настання кризи.

Проаналізувавши досвід країн, які пережили економічні кризи, можемо в загальних рисах охарактеризувати стан і динаміку основних макроекономічних показників перед їх виникненням [1]:

1. Високі темпи зростання ВВП (Фінляндія, Мексика, Китай, Гонконг, Індонезія, Корея, Малайзія, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд і Тайвань).
2. Зниження сальдо платіжного балансу за рахунок зростання витрат на обслуговування зовнішнього боргу (Фінляндія).

3. Зростання цін на землю і нерухомість (Фінляндія, країни азійського регіону).
4. Зниження рівня безробіття (Фінляндія).
5. Ревальвація місцевої валюти (Фінляндія).
6. Зростання експорту (країни азійського регіону).
7. Низький рівень зовнішнього боргу відносно ВВП (країни азійського регіону).
8. Зниження цін на цінні папери.

В умовах позитивної динаміки багатьох макроекономічних показників фінансова криза виникає за такою схемою: економіка, перебуваючи у фазі зростання, що підтримується зокрема і банками, демонструє позитивну динаміку основних макроекономічних показників. Надалі, досягнувши пікового значення і вичерпавши ресурси для подальшого просування вперед, темпи економічного зростання починають поступово знижуватись, після чого настає фаза спаду.

Банки, які проводили агресивну кредитну політику в період економічного зростання, виявляються меншою мірою захищеними в період економічного спаду, а після втрати ліквідності перетворюються на додатковий каталізатор розвитку кризи. Особлива роль банківської системи як додаткового джерела розвитку кризи полягає в тому, що за перших ознак економічного спаду банківські установи починають активно переглядати власну кредитну політику у бік посилення вимог до позичальників і максимального обмеження кредитних операцій, зменшуючи таким чином пропозицію грошей в економіці і посилюючи кризові процеси, що вже почалися.

Стан і динаміка ключових макроекономічних показників України за період із 1998 по 2007 рік були такими [1]:

1. Середньорічне зростання ВВП у порівнянних цінах становило близько 5,3 %, а його максимальне значення – 12,1 % в 2004 році (рис. 2).
2. Середньорічний темп зростання промислової продукції дорівнював 7,86 % (рис. 3).
3. Сальдо платіжного балансу, починаючи з 1999 року, мало позитивне значення і за період з 1998 по 2004 рік збільшилось з 3 до 10,5 % ВВП, у подальшому зменшилося до 2,8 % у 2005 році.
4. Рівень інфляції до 2003 року мав тенденцію до зниження, а в 2002 році була зафіксована дефляція на рівні 1 %.
5. Рівень безробіття за період із 1999 по 2005 рік скоротився із 4,3 до 3,1 %.
6. Курс національної валюти відносно долара США до 2000 року включно (а також у 2003 році) мав тенденцію до послаблення; в 2001, 2002, 2004 і 2005 рр. він зріс.
7. Середньорічний темп зростання експорту випереджав аналогічний показник зростання ВВП і становив 10,7 % (за період із 2000 по 2004 рік середньорічне зростання експорту дорівнювало 19,86 %).
8. Рівень витрат на обслуговування довгострокового зовнішнього боргу в 2004 році досяг 11,1 % від обсягу експорту товарів і послуг і був мінімальним за період із 1998 по 2004 рік.

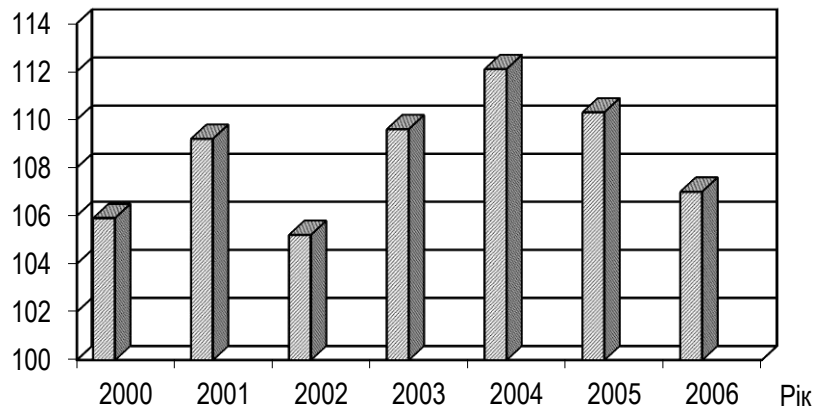


Рис. 2. Реальний ВВП (кумулятивно)*, %

*За даними Вісника НБУ, лютий 2007 [2].

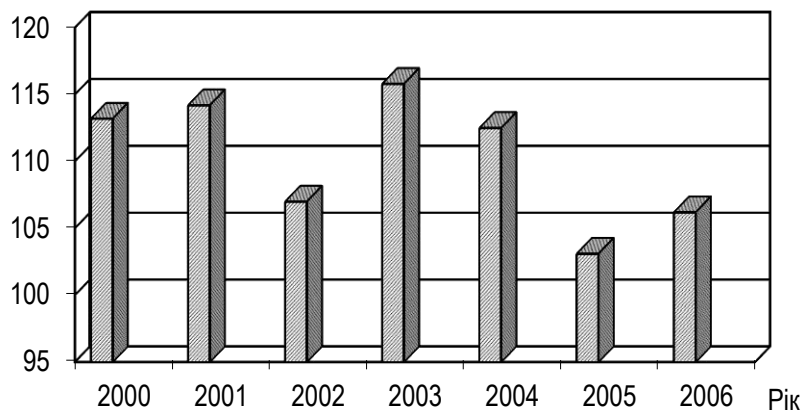


Рис. 3. Темпи зростання/зниження промислового виробництва (кумулятивно)*, %

*За даними Вісника НБУ, лютий 2007 [2].

Окремо слід зауважити істотне зростання в нашій країні, починаючи з 2000 року, цін на нерухомість. На жаль, в Україні не існує загально визнаних індикаторів, які б відображали їх динаміку. За оцінками ж експертів, середньорічне зростання цін, про які йдеться, становило близько 50-70 %.

Показники роботи банківської системи напередодні настання криз у більшості досліджених країн мали такі характерні ознаки:

1. Високі темпи зростання обсягів кредитування населення і суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Збільшення питомої ваги портфельних (спекулятивних) інвестицій у кредитно-інвестиційному портфелі банків.
3. Активне кредитування галузей, які, на думку уряду, мають стратегічне значення.
4. Висока концентрація кредитних портфельів в експортно-орієнтованих галузях.
5. Значна концентрація банківських інвестицій на окремих сегментах ринку, наприклад, на ринку нерухомості або на ринку цінних паперів.
6. Збільшення питомої ваги кредитного портфеля у депозитному портфелі фізичних осіб.

7. Зниження рівня процентних ставок за короткостроковими кредитами й депозитами.
8. Збільшення норм обов'язкових резервів за депозитами та іншими джерелами фінансування.

Аналіз окремих показників роботи банківської системи України протягом останніх років дає підстави зробити ряд висновків.

За період із 01.01.2000 по 01.01.2007 середньорічні темпи зростання чистих активів українських банків становили понад 40 %, що забезпечувалося в основному за рахунок зростання кредитного портфеля юридичних і фізичних осіб (середньорічний темп його зростання становив понад 50 %), а також збільшення обсягів депозитів юридичних і фізичних осіб (середньорічні темпи зростання – відповідно понад 40 і 60 %). Унаслідок питома вага кредитного портфеля в чистих активах банків за вищезгаданий період збільшилася на 14 % і за станом на 01.01.2007 становила понад 70 % [1].

Слід зазначити, що, починаючи з 2000 року, щорічне зростання кредитного портфеля банків перевищувало 40 %. У світовій практиці темпи зростання цього показника понад 17 % за рік прийнято вважати “кредитним бумом”. У країнах, що розвиваються, які пережили фінансову кризу, цей “бум” зазвичай розпочинався за 2-5 років до настання кризи. На думку Ейченгріна і Ертета (Eichengreen and Arteta) [8], збільшення обсягу кредитного портфеля на 1 % протягом року без урахування значень інших економічних показників автоматично підвищує вірогідність настання банківської кризи на 0,056 %.

Станом на 01.01.2007 основна маса кредитних вкладень українських банків була сконцентрована в портфелі кредитів, наданих суб'єктам господарювання. Частка кредитів, наданих фізичним особам, за останні 5 років зросла більш як у 4 рази.

Портфель кредитів, наданих суб'єктам господарювання, мав високу концентрацію в трьох видах економічної діяльності – оптовій і роздрібній торгівлі, торгівлі транспортними засобами, послугах ремонту; в обробній промисловості; сільському і лісовому господарстві. Структура кредитного портфеля залишилася практично незмінною протягом 2005 та першого кварталу 2006 року. У країнах же, які пережили кризу, найбільшою в кредитному портфелі була питома вага позичок, наданих будівельним, поліграфічним, туристичним, транспортним, комунальним і торговельним підприємствам.

Незважаючи на динамічний розвиток ринку іпотечного кредитування, країні сьогодні бракує точної інформації про обсяги цих позичок у портфелі вітчизняних банків. За заявами окремих експертів, портфель іпотечних кредитів на придбання житла, наданих українськими банками, на кінець 2005 року становив приблизно 10,6 млрд. грн. [10] і зріс протягом минулого року більш ніж утричі. Проте, враховуючи поширеність такого виду забезпечення, як нерухомість, можна стверджувати, що частка іпотечних кредитів (яка включає кредити, надані суб'єктам господарювання) може становити 50 і більше відсотків кредитного портфеля банківської системи.

Отже, значне падіння цін на нерухомість може мати негативний вплив на якість кредитних портфелів українських банків. У країнах азіатського регіону частка іпотечних кредитів в активах банків напередодні настання кризи коливалася в інтервалі від 1 (Корея) до 55 % (Гонконг).

Середньорічний темп приросту неякісної заборгованості (залишок заборгованості за простроченими і сумнівними до повернення кредитами) за кредитами протягом останніх п'яти років становив понад 6 %, що водночас із вищими темпами зростання кредитного портфеля призвело до зменшення питомої ваги такої заборгованості в кредитному портфелі (з 11,33 % за станом на 01.01.2001 до 2,16 % за станом на 01.01.2007). Порівняно з країнами азіатського регіону частка непрацюючих кредитів в активах банків у періоди, що передували банківським кризам, коливалася в інтервалі від 3,5 (Сінгапур) до 25 % (Таїланд) заборгованості [1].

Крім аналізу загальних макроекономічних показників, а також критеріїв роботи банківської системи, що використовуються для прогнозування банківських криз, дослідниками пропонується ряд специфічних показників, а саме:

- спред між ставкою кредитування та умовно безризиковою процентною ставкою на ринку;
- співвідношення ставок міжбанківського ринку “овернайт” і облікової ставки центрального банку;
- кредитний, інвестиційний і ціновий гепи.

Спред між ставкою кредитування та умовно безризиковою процентною ставкою визначається як різниця між усередненими ставками кредитування, що пропонуються більшості клієнтів, і ставками кредитування першокласних клієнтів, так званими “прайм-рейт”. Напередодні настання банківської кризи в більшості країн спостерігалось значне зниження процентного спреду. Тож застосування цього показника доцільне для прогнозування настання банківської кризи в коротко- і середньостроковій перспективі.

В умовах української економіки обчислення зазначеного вище критерію дещо ускладнене у зв'язку з відсутністю інформації про ставки кредитування першокласних клієнтів. Для аналізу можливою альтернативою цього показника може бути дохідність внутрішніх державних облігацій (ОВДП), які традиційно вважаються умовно безризиковими фінансовими інструментами.

Одним із індикаторів, за допомогою якого можна передбачити настання банківської кризи в короткостроковому періоді, є співвідношення ставок міжбанківського ринку “овернайт” і облікової ставки центрального банку. Якщо ставки міжбанківського ринку більш як утричі перевищують облікову, це може свідчити про високу вірогідність настання кризи. У період кризи ліквідності кінця 2003 року та політичної кризи кінця 2004 року ставка МБК перевищувала облікову ставку НБУ відповідно в 6,4 та понад 2 рази.

Індикатори прогнозування банківської кризи, запропоновані К. Боріо та П. Лов (С. Borio and P. Lowe) [6], ґрунтуються на тому, що головними попередниками кризи є кредитний або інвестиційний бум. Так, показник кредитного буму (кредитного гєпа) визначається як відхилення показника питомої ваги кредитного портфеля у ВВП від власного тренда на певну величину; ін-

вестиційного буму (інвестиційного гєпа) – відхилення показника питомої ваги інвестицій у ВВП від власного тренда. Додатково авторами пропонується показник цінового буму (цінового гєпа) – відхилення цін на активи від власного тренда. За наслідками аналізу авторами було зроблено висновок про те, що значення кредитного гєпа, яке перевищує 4-5 % і цінового гєпа, яке перевищує 40-50 %, свідчить про високу чутливість фінансової системи до проблем у зовнішньому середовищі. Водночас збільшення періоду, який аналізується, призводить до підвищення точності прогнозів – точність прогнозу на одно- і дворічному інтервалах виявилася нижчою, ніж на трирічному інтервалі, що виражалось в зменшенні числа точних прогнозів або збільшенні рівня шуму [6]. Значення гєпів, розрахованих за період із 01.01.98 по 01.01.2007 на підставі даних про динаміку кредитного портфєля комерційних банків (кредитний гєп), динаміку інвестицій в основний капітал (інвестиційний гєп) та індекс цін виробників промислової продукції (ціновий гєп) в Україні дають змогу зробити ряд висновків.

Значення кредитного гєпа в часовому інтервалі з 01.01.98 по 01.01.2007, залежно від виду тренда, що використовується, становило від 4,82 до 13,07 %. Значення кредитного гєпа у часовому інтервалі з 01.01.2003 по 01.01.2007 становило від 1,9 до 8,5 %, у часовому інтервалі з 01.01.2005 по 01.01.2007 – від 1,39 до 4,7 % (рис. 4). Визначення гєпів відбувалося на підставі побудови лінійного, ступеневого та експоненціального трендів [1].



Рис. 4. Значення кредитного гєпа в часовому інтервалі 3, 5 і 10 років, %

Базуючись на припущенні про те, що збільшення періоду, який аналізується, сприяє підвищенню точності прогнозу, можна зробити висновок про наявність передумов для виникнення кризи в Україні, викликаної підвищеною активністю банків на ринку кредитування.

Значення цінового й інвестиційного гєпів не зафіксували великих відхилень від трендів, що може свідчити (виходячи зі значень цих індикаторів) про відсутність передумов для настання кризи в Україні. Варто зазначити, що ро-

зраховані по Україні ціновий та інвестиційний гепи дещо відрізняються від тих, які використовуються за кордоном. Базою для розрахунку цінового гєпа в зарубіжних країнах є, як правило, індекс цін на нерухомість, інвестиційного гєпа – залучені іноземні інвестиції у ВВП країни. Відсутність в Україні загально визнаного індексу цін на нерухомість не дає змоги оцінити динаміку цін на цьому сегменті ринку. Щодо іноземних інвестицій, то їх обсяги залишаються незначними – за станом на 01.01.2007 загальна сума прямих іноземних інвестицій дорівнювала 16,38 млрд. грн. Крім того, обсяг кредитів, отриманих підприємствами України від прямих інвесторів, становив близько 926,7 млн. дол. США [9]. Інакше кажучи, на сьогодні говорити про інвестиційний бум в Україні та його можливий вплив на стабільність роботи банківської системи передчасно.

Вплив негативних змін у зовнішньому середовищі в період кризи на окремі банки неоднорідний. Досвід багатьох країн засвідчує, що найуразливішими виявляються банківські установи, котрі не приділяють належної уваги управлінню ліквідністю й структурою кредитного портфєля. Зокрема, з позиції управління ліквідністю найуразливішими стають банки, які:

- здійснюють фінансування середньо- й довгострокових активних операцій переважно за рахунок поточних і короткострокових ресурсів;
- у пасивах яких домінують кошти небагатьох великих вкладників;
- зі значною часткою у пасивах іноземних (як правило, спекулятивних) інвестицій;
- в активах яких відсутній (або сформований у недостатніх обсягах) вторинний резерв ліквідних коштів.

Із позиції управління кредитним портфєлем під час настання кризи найбільше потерпають банки, кредитна діяльність яких має низку особливостей. Передусім, це банківські установи із незадовільною диверсифікацією кредитного портфєля. Герсбах і Ліппонер (Gersbach and Lipponer) знайшли пряму залежність між кореляцією активів, кореляцією дефолтів і їх вірогідністю. Зазначені автори встановили, що кореляція дефолтів збільшується зі зростанням кореляції активів. При цьому темпи зростання кореляції дефолтів перевищують темпи зростання кореляції активів.

Як свідчить зарубіжний досвід, серед банків, що починають зазнавати труднощів під час кризи переважають установи, які в період економічного зростання істотно збільшили портфєлі довгострокових кредитів. Це пояснюється тим, що значна кількість довгострокових позичок у фазі економічного спаду переходить до категорії проблемних (непрацюючих активів).

Станом на 01.01.2007 портфєль довгострокових кредитів по банківській системі України в цілому (без урахування міжбанківських кредитів) становив 88,6 млрд. грн. або 61,8 % від загального кредитного портфєля. За останні 6 років середньорічні темпи зростання портфєля довгострокових кредитів становили понад 80 %, тоді як середньорічні темпи збільшення загального кредитного портфєля – близько 50 %. Якщо припустити, що основна маса довгострокових позичок – це кредити з терміном погашення від 1 до 3 років та відкличні кредитні лінії, вірогідність того, що сума позичок, якість яких може

істотно погіршитися в період економічного спаду і перетворитися на критичну масу (понад 10 % від чистих активів банківської системи) є високою [3].

Стан і динаміка основних макроекономічних показників свідчать про те, що економіка України перебуває у стадії зростання, за якою неминуче настане спад. Динаміка багатьох макроекономічних показників повторює динаміку аналогічних показників у країнах, що пережили кризу. Беручи до уваги тривалість періодів економічного зростання за кордоном – близько 3-5 років – можна припустити, що в Україні стадія економічного спаду може початися у найближчі один-два роки.

Показники роботи вітчизняної банківської системи дають змогу виділити низку аспектів, які свідчать про високу сприйнятливість українських кредитних установ до негативних змін чинників зовнішнього середовища. Серед них:

1. Висока питома вага довгострокових кредитів у кредитних портфелях.
2. Лібералізація умов кредитування, що припускає пом'якшення вимог до забезпечення кредитів і збільшення термінів кредитування.
3. Висока концентрація кредитних портфелів лише в трьох видах економічної діяльності.

Проаналізувавши вищесказане, можна зробити висновок, що в ситуації, яка склалася, мінімізація втрат банків від проведення кредитних операцій можлива у разі дотримання таких передумов [1]:

1. Слід ретельніше враховувати структуру й обсяги ресурсної бази банку при проведенні кредитних операцій.
2. Приділяти більшу увагу формуванню і підтриманню на певному рівні обсягу вторинного резерву ліквідних коштів, який може бути використано як джерело для поповнення ліквідності в період економічного спаду.
3. Підвищувати рівень капіталізації банків.
4. Зменшувати навантаження на капітал банку шляхом розподілу бізнесу, обтяженого кредитними ризиками серед спеціалізованих компаній (лізингових, факторингових та інших).
5. Забезпечувати належний рівень диверсифікації кредитного портфеля і портфеля забезпечення за кредитами.
6. Ширше застосовувати процедури стрес-тестингу в процесі оцінки кредитних проєктів, а також у процесі визначення і встановлення умов надання кредитів за стандартизованими продуктами банку.
7. Встановлювати ліміти й обмеження у сфері кредитування з урахуванням допустимого рівня втрат банку від кредитних операцій (кредитний VAR).

Список літератури

1. Дугін І. Врахування чинників зовнішнього середовища в процесі управління кредитним портфелем комерційного банку // Вісник Національного банку України. – 2006. – № 6. – С. 32-36.
2. Основні макроекономічні показники розвитку України у 2006 році // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 2. – С. 47.
3. Основні показники діяльності банків України за 2006 рік // Вісник Національного банку України. – 2007. – № 2. – С. 52-54.

4. Статистичний щорічник України за 2006 рік // За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Консультант, 2007. – 663 с.
5. Altman E. and Brady B. Explaining aggregate recovery rates on corporate bond defaults. Salomon center working paper, 2001.
6. Borio C. and Lowe P. Asset prices, financial and monetary stability: exploring the nexus. BIS working paper, 2002.
7. Daniel C. Hardy and Ceyla Pazarbasioglu. Leading indicators of banking crises: Was Asia different? IMF working paper, 1998.
8. Eichengreen B. and Arteta C. Banking crises in emerging markets: presumption and evidence. Center of International and Development Economics Research Working paper, 2000.
9. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України.
10. <http://www.unia.com.ua> – офіційний сайт Української національної іпотечної асоціації.

Summary

For most banks credit activity is one of basic directions of business. On beginning of 2007 on the banking system of Ukraine on the whole a part of credit brief-case in the combined assets of banks was 76.4% and in future had a positive dynamics. Exactly the results of work of banks in the field of crediting are more substantial in all influence on their financial state and stability.

The results of credit activity, in same queue, depend on plenty of internal and external factors. In the article foreign experience of minimization of the negative influencing of factors of external environment is analysed on the state of credit brief-case of banks in a period of economic crises.

Отримано 10.12.2007